

Učiteljski Tovariš.

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Volilna pravica učiteljstva. — Za deželni šolski zaklad na Goriškem. — Naš denarni zavod. — Regulacija učit. plač v Bukovini. — Zborovanja »Saveza hrv. učiteljskih društev«. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Volilna pravica učiteljstva.

»Učiteljski Tovariš« piše v 34. številki t. l. v uvodniku »Šola — v svinjaku!« tudi to-le: »... Mimogrede omenjamo, da je okrajno glavarstvo v Postojni rekurz odbilo, četudi je sedaj priznано, da imajo učiteljice volilno pravico. Ta pravica se je seveda razbila ob trdih kraških tleh!...«

Ta pasus nam je potisnil pero v roke. Čudom se čudimo, da naša c. kr. oblastva tako čudno tolmačijo razne §§, akoravno imamo v rokah že precej odlokov, ki govore v prilog učiteljstvu. A dozdeva se nam, da naši c. kr. uradi tolmačijo razne §§ prav po svoje — kolikor glav, toliko misli — in da se prav nič ne ozirajo na najnovejše pridobitve učiteljstva. Pri takih prilikah ravno opazujemo, kako vlada okostneli birokratizem v naših c. kr. uradih in da razni c. kr. uradi prezirajo — hote ali nehote — kaj radi najnovejše odločbe. Zaraditega si dovoljujemo opozarjati našo c. kr. deželno vlado, da poskrbi, da se naj natiskujejo in raznim c. kr. uradom pošiljajo razni rešeni odloki, če že ne posameznih c. kr. okraj. glavarstev, pač pa vsaj c. kr. predsedništva in višjih inštan. Zakaj malo čuden vtisk napravlja na človeka tako tolmačenje raznih zakrivljenih §§.

Zaradi volilne pravice učiteljstva opozarjamo vseslovensko učiteljstvo na tozadevne odloke c. kr. okraj. glavarstva v Logatcu z dne 15. vinotoka 1895, št. 15.238. Dalje istega c. kr. okraj. glavarstva odlok z dne 15. vinotoka 1895, št. 15.906, in c. kr. okraj. glavarstva v Ljubljani z dne 5. listopada 1895, št. 22.921, oziroma c. kr. deželnega predsedništva za Kranjsko z dne 3. kimavca 1905, št. 9628. O teh odlokih je prav obširno pisal »Učit. Tovariš« v svoji 28 številki z dne 1. vinotoka l. 1900 na strani 247.—248., na kar opozarjamo vnovič cenjene bralke in bralce.

No, kar se pa tiče volilne pravice učiteljic, smo pa tudi prav na jasnem in pri koncu, zakaj o tem je izdalo pred kratkim c. kr. upravno sodišče pod predsedstvom prvega predsednika grofa Schönborna odredbo, zaradi katere imajo tudi stalno nastavljene učiteljice volilno pravico v občinski zastop. In ta odlok — upamo — bo imponoval tudi našim c. kr. uradom od najnižje do najvišje inštan.

Ravnokar imenovani odlok je imel ta-le začetek: »Volilec Vencelj Winter v Žatcu (Saaz) se je pritožil na volilno komisijo povodom volitve v občinski zastop, ker ni hotelo

županstvo vpisati dotične učiteljice v volilni imenik. Komisija je protest zavrгла kot neutemeljenega, češ, da v §§ za volilno pravico v občinski zastop ni nikjer govora o učiteljicah, torej o ženskem spolu, temveč le o učiteljih ljudskih in meščanskih šol.« — Mož-volilec ni bil zadovoljen s tem modrim odlokom in šel je dalje. In upravno sodišče je izreklo, da imajo tudi učiteljice istotako volilno pravico kakor učitelji, zakaj dotični zakoni ne ločijo tu nikjer — **spola**. — Odlok objavimo prilično doslovno.

Ako se še prav spominjamo, smo imeli že sličen slučaj tudi na Kranjskem. Županstvo v Starem trgu pri Rakeku ni hotelo vpisati v volilni imenik tamošnjih stalno nameščenih učiteljic. A pozneje so jih vendar sprejeli v volilni imenik kot volilke prvega razreda.

Pri ti priliki dostavljamo še, da ima stalno nastavljeno učiteljstvo po drugih kronovinah volilno pravico večinoma v drugem plačilnem razredu, le na Kranjskem velja menda izjema, tu smo volilci v prvem razredu, zakaj zaradi »določila § 1. št. 2., odstavek f) občinskega volilnega reda za Kranjsko imajo volilno pravico za občinski zastop tudi — načelniki in višji učitelji obč. ljudskih šol.«

Sklepno dostavljamo še to-le željo: V 226. št. z dne 4. oktobra t. l. je »Slovenski Narod« objavil nekak oklic: »odseka za preosnovo volilne pravice.« Ta odsek pozivljemo, da uvažuje pri sklepanju tudi to, da sprejme med razne §§ tudi §, da ima volilno pravico stalno nastavljeno učiteljstvo vseh javnih šol. §.

Za deželni šolski zaklad na Goriškem.

Že v 32. številki smo omenili, da se je v debati o regulaciji plač goriškega učiteljstva poslanec dr. Tuma zavzemal za ustanovitev deželnega šolskega zaklada.

Ta njegov govor se nam zdi toliko značilen, da ga priobčimo svojim čitateljem vsaj v glavnih konturah:

»Vprašam in se bojim, da bi bil lahko člen II. povod, da se zavleče sankcioniranje tega zakona za vse leto. Ako se sprejme člen II., kakor ga je predlagal šolski odsek, bi

* Tovariše v Starem trgu prosimo, da nam to zadevo blagovole pojasniti!
Uredn.

gotovo riskirali, da zakon ne dobi najvišjega potrjenja. Da pridemo prej do uravnave učiteljskih plač, je neobhodno potrebno, da ustanovimo deželni šolski zalog. S tem bi ne le krili vseh stroškov, ampak bi bilo tudi breme za davkoplačevalce manj občutno. Principijalno stališče države in finančnega vodstva je to, da se taki davki smejo nalagati, kakor zahteva člen II., le izjemoma, ali le za kratko dobo.

Potrebno pa je, da se razbremene kmetije visokih potroškov, ki jih plačujejo po okrajih za šolstvo. Goriško mesto, ki ima glavni kontingent, donša le malo. Ako hočemo, da se dotično breme pravično razdeli za regulacijo učiteljskih plač, nam pač ne preostaja drugega, kakor da sprejmemo deželni šolski zalog. Načrt sem tudi pripravil. Toda gre za meritorično vprašanje, ali se izrečete za deželni šolski zalog ali ne. Deželni zbor ima sedaj priliko, da pokaže, ali mu je na tem ležeče, da se zakon o učiteljskih plačah sprejme, po drugi strani pa se izreče, ali mu je pri srcu korist davkoplačevalcev. Ako hočete združiti ti dve načeli, ni drugega sredstva, kakor da sprejmete deželni šolski zalog. Gospodje na italijanski strani, ki vedno nasprotujejo temu zalogu, ne vedo niti enega stvarnega motiva, ki bi govoril proti temu. Mesto ni pri tem prav nič zadeto. Gospodje ne delajo prav, ako vzdržujejo nacionalni moment. To niso argumenti. Popolnoma neopravičeno je mnenje, da so vsi davkoplačevalci v Gorici Italijani. To je pri tem zakonu skrajno ne-logično. Imeti morajo tudi pred seboj davkoplačevalce Slovence, ki nesejo vsako leto v davkarijo svoj denar. Ako imajo to pred seboj, pridemo do zaključka, da plačujejo Slovenci več kakor Italijani. Ako vzamemo prebivalce po okrajih vse dežele, plačujejo slovenski okraji 169% davčnega bremena. V mestu goriškem pa plačujejo 69%. Gospodje v Gorici plačujejo 100% manj kakor majhne občine na kmetih.

To je važen moment, ki zahteva, da glasujemo za to, da se določi breme enakomerno na vse prebivalstvo dežele. Ni upravičena ta razlika med mestom in ostalimi občinami. Ako je mesto na boljšem, moramo biti za enakomerno razdelitev bremena. Tolmin plačuje 212%, Sežana 234% — proti Gorici 69%. To so, naravnost rečeno, kričeče razmere. Vsi momenti torej govore za to, da moramo ustanoviti deželni šolski zalog. Gospodje poslanci na oni strani privlečejo ob vsaki priliki za lase stališče, češ, mi smo bolj bogati, mi dajemo več davkov kakor vi. Zato nimate pravice do deželnega šolskega zaloga. To stališče je neopravičeno. Na užitnini vina in mesa plačujete vi 217.000 K, mi pa 175.000 K, tedaj pojedete več mesa in popijete več kakor mi. Piva pijete še več, ker pri vas znaša 370.000 K, to kaže, da je vaše prebivalstvo nekaj na boljšem kakor naše. Pri vas znaša skupni znesek 254.000 K proti Slovincem 183.000 K. Sedaj pride vir, ki odloča vašo moč — to je žganje. Za žganje izdaste vi 316.000 K, a mi niti polovice ne, to je 146.000 K. Vašo davčno moč odločujejo potemtakem žganjepivnice in likerji. Gospodje, tega ne govorim v šali, ampak imam pred seboj podatke, ki jih je sestavilo deželno knjigovodstvo. Ta davčna premoč je jako problematična, torej s tega stališča nimate prav, da se povzdiguje. Nisem se dotaknil nacionalnega stališča. Ako bi računali nacionalni moment, potem moram reči, da ne pridemo do tega zaloga, vsaj kar se tiče vas! Pravite, da bi izgubile vaše hiše v mestu polovico vrednosti, odnosno, da bi šolski zalog ruiniral hišne posestnike.

Povedati vam moram, da prvič ne zidajo hiš le Italijani, ampak jih zidamo tudi mi. Sploh pa se davek lahko

preloži na druge predmete. Slovenci vzdržujemo moč mesta. Bodimo odkriti in postavimo se na ekonomično stališče, potem pridemo in moramo priti do deželnega šolskega zaloga. S tem napravimo ne le uslugo vladi, ampak moramo pomisliti, da je naša dežela edina, ki nima takega zaloga.

Gospodje, največje dohodke imamo od užitnine. To je splošen davek, ki zadene vsakega.

Kakor hitro se odstavi otrok od materinih prsi, že plačuje užitninski davek. Ta je najbolj pravičen. Zato je tudi prav, da pokrivamo te izdatke za šolski zalog s tem dohodkom. Po sprejetju novega učiteljskega zakona bi pripadalo na potroške za slovenski del dežele 53.000 K, za Gorico in Furlanijo združeno pa 60.000 K, torej le 7000 K več kakor samo slovenski del. Izboljška torej nimamo na slovenski strani, ampak pripade na Gorico in Furlanijo. Ako podrobno čitamo določila zakona, se je najbolj pomaglo učiteljstvu v mestu Gorici. Ako vse to storimo, nimamo nobenega motiva, da ne sprejmemo tega zakona. Po deželnem šolskem zalogu bi znašale doklade v mestu Gorici 3%, v Gradiški 15%, v goriški okolici 27%, Sežani 30%, in v Tolminu 28%. Vsem davkoplačevalcem bi bilo olajšano. Prepričan sem, da sprejme visoka vlada z veseljem deželni šolski zalog, kar je vedno periodično poudarjala. Nekoč je vlada celo izjavila, da bi tudi ona k temu eventualno pomagala. Sicer ni dala nobene določene obljube, a vendar je tudi to razlog, da se smemo zanašati na njeno pomoč. Ko bi pa tako pokrivali potrebščino, kakor je predlagano v tem zakonu, je popolnoma izključena vladna pomoč, in vlada bi odgovorila, ko bi jo prosili za denarni prispevek, da ne mara dati nobene doneska. Dežela in država faktično ne moreta podpirati takega načina pokrivanja potrebščine za učiteljske plače. Vlada in dežela imata vse razloge za to, da se pokriva taki stroški potom deželnega šolskega zaloga, kakor se to godi drugod. Zaradi tega ni izključeno, ako ustanovimo ta zalog, da bo vlada tudi kaj prispevala. Mi imamo ta edini izhod. Kakor sem že poudarjal, ima država vse pravice, da ne dovoli posebne davščine na užitnino po okrajih in na pivo po okrajih.

To je protivno zdravim gospodarskim načelom, ali, ako vi napravite deželni šolski zalog, lahko sprejme vlada poseben finančni zakon, po katerem imate pravico pobirati za pomoč deželnemu šolskemu zalogu kako posebno doklado na užitnino vina in mesa in 1.70 K na pivo. Ako se nam posreči to, potem smo sanirali finance. Morali bi biti vladi hvaležni, da smo tako prišli do regulacije učiteljskih plač in da smo regulirali finance. Gospodje, moj predlog je za sedaj jako skromen, ker predlagam, naj se vzame mnogo krajši člen kakor je ta. (Prečita načrt zakona za deželni šolski zalog) Ako to sprejmemo, potem lahko preidemo v specialno debato. Naj omenim tu takoj, da sem sprejel ta zakon skoro dobesedno iz zakona istrskega, torej »della provincia consorella«.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom,

Promet do konca novembra 1904 K 12.196.52.

Regulacija učit. plač v Bukovini.

Sedanjemu tržaškemu namestniku princu Hohenloheju gre v prvi vrsti zasluga, da so v Bukovini uredili učit. plače v oni meri, kakor je n. pr. zahtevalo zbrano slovensko učiteljstvo na znanem velikem svojem shodu v Ljubljani.

Dne 28. oktobra t. l. je deželni zbor bukovinski sprejel zakon o ureditvi plač, ki jasno dokazuje, da se dá tudi učiteljske plače regulirati v onem smislu, kakor zahteva zdrav človeški razum, in da pri tem zakonu ni treba onih priveskov, kakršne je n. pr. predlagal deželni zbor nižjeavstrijski.

O Bukovini je bilo do sedaj le to znano, da je to neka od Boga pozabljena dežela, kjer vladajo prave azijske razmere, in da je to ona dežela, ki jo smatrajo za nekako kazensko postajo raznim c. kr. osebam. Dobrega o nji ni bilo čuti skoro nič.

Bukovina je bila eldorado gotovih privilegiranih stanov, ki so bili mnenja, da je njih kraljevstvo večno, da smejo edino le oni živeti po človeško, a drugi stanovi, posebno pa učiteljstvo, imajo pa le toliko pravice do življenja, kolikor jim pripuščajo ravno imenovani stanovi.

Posebno zanemarjeno je bilo in je še — ljudsko šolstvo sploh. Ta dežela je prava sestra Kranjske, ker nima nobene meščanske šole. Skupno število ljudskih šol je v Bukovini okrog 372, ker poučuje 981 učnih oseb, in sicer 628 učiteljev in 353 učiteljic 72.401 otroka. Po posameznih kategorijah šol se ločijo tako-le: 134 je enorazrednic, 97 dvorazrednic, 58 trorazrednic, 48 štirirazrednic, 23 petrazrednic, 11 šestrazrednic in 1 osemrazrednica. (Kranjska pa ima 399 šol in sicer 164 enorazrednic, 89 dvorazrednic, 32 trorazrednic, 41 štirirazrednic, 10 petrazrednic, 1 šestrazrednico in 2 osemrazrednici.) Na bukovinskih šolah poučujejo v 41 v nemškem učnem jeziku, v 1 v poljskem, v 137 v rusinskem, v 115 v rumunskem, v 4 v ogrskem, v 2 v nemškem in poljskem, v 15 v nemškem in rusinskem, v 29 v nemškem in rumunskem, v 5 v nemškem, poljskem in rusinskem, v 7 v nemškem, rusinskem in rumunskem, v 1 v nemškem, rumunskem in armenskem, v 6 v nemškem, poljskem, rusinskem in rumunskem, v 8 rusinskem in rumunskem in 1 v rumunskem in ogrskem učnem jeziku. Torej pravi Babilon! Kakor pa na svetu ni nič večnega, tako je tudi odzvonilo gospodujoči kliku v Bukovini. In ravno učiteljstvo v svoji skupnosti je bilo oni grobokob, ki je pokopalo to gospodujočo kliko. Učiteljstvo bukovinsko je bilo prej razcepljeno v toliko skupin, kolikor je narodnosti v Bukovini. A pred dobrima 2 letoma sta ustanovila dva učitelja Chisanovici in Kipper »Freie Lehrerzeitung«, kjer sta oznanjevala smrt vsem nasprotnikom šolstva in učiteljstva pod lepim geslom: V slogi je moč! Učit. stranka je rastle in rastle, a zahtevala tudi svojih žrtev. Prvi ustanovnik je bil suspendiran, a drugega so predstavili v popolnoma zapuščeni kraj. Prvi sad složnega skupnega učiteljskega delovanja se je pokazal očitno že pri dopolnitveni deželnozborni volitvi mesta Suczave, kjer je zmagal učiteljski kandidat dr. Avrelj Onciul. Temu poslancu se je posrečilo zbrati okrog sebe še pet poslancev, in ti so pričeli v deželni zbornici tako ropotati, da je bila vlada prisiljena deželni zbor razpustiti. Tik pred razpustitvijo so pa sklenili deželni poslanci — skoro enoglasno — ko so videli rastoči učiteljski vpliv, tako liberalen učiteljski disciplinarni zakon, da se ga vlada menda ne upa predložiti v sankcijo.

Zadnje dni meseca julija t. l. vršeče se volitve v deželni zbor so se vršile skoro popolnoma pod vplivom učiteljske stranke. Deželni namestnik, princ Hohenlohe, je dal učiteljstvu popolnoma proste roke, in posledica te prostosti je bila, da si je učiteljska stranka priborila izmed 31 poslancev 18 mandatov, torej absolutno večino.

Tudi na Kranjskem bi se politični položaj takoj izpremenil, če bi dovolila vlada vsem uradnikom tiste pravice, kakršnih se poslužujejo klerikalci. Toda pri nas imamo dvojno mero!

Novovoljeni deželni zbor je takoj vzel v pretres učiteljske plače in jih uredil tako-le:

Plačilnih razredov je pet, in sicer obsega I. plač. razred tri oddelke: a) 4400 K, b) 4000 K, c) 3600 K. — II. plač. razred ima tri oddelke: a) 3200 K, b) 3000 K in c) 2800 K. — III. plačilni razred šteje zopet tri oddelke: a) 2600 K, b) 2400 K, c) 2200 K. — IV. plač. razred ima tudi tri oddelke: a) 2000 K, b) 1800 K, c) 1600 K. — V. plač. razred ima le en oddelek: 1200 K.

Vse učne osebe na meščanskih šolah se uvrste v I., II., III., in IV. plač. razred. Ostale učne osebe, t. j. na ljudskih šolah, se uvrste v vseh pet plač. razredov, ne oziraje se na službeni karakter ali nameščenje — bodisi tedaj nastavljen stalno ali začasno — in sicer tako, da pridejo tri učne osebe v I. plač. razred, od ostalih učnih oseb pa se uvrsti 10% v II., 20% v III., 50% v IV. in 20% v V. plač. razred.

Učiteljice se pač tudi uvrste v prve štiri plač. razrede, ali le sorazmerno po številu učiteljev.

Prva uvrstitev se mora ozirati na službeni čas; pri poznejšem razredovanju pa velja princip, da mora biti dotičnik najmanj štiri leta v posameznih oddelkih dotičnega razreda.

Vse učne osebe imajo naslov nadučitelja (nadučiteljice) ali učitelja (učiteljice.)

Pri uvrstitvi v višji plačilni razred odločuje starost in sposobnost.

V prve štiri plačilne razrede se morejo uvrstiti le one učne osebe, ki imajo zrelostno ali usposobljenostno izpričevalo in ki službujejo z dobrim uspehom.

Doklade, in sicer funkcijske, ki se štejejo v pokojnino, so sledeče: Voditelj meščanskih šol ima letnih 500 K; voditelj enorazrednic in dvorazrednic 200 K; voditelji večrazrednic dobe za vsak sistemizirani razred nadaljnih 50 K, za vsak nesistemizirani razred pa tudi 50 K, ki se ne vpoštevata v pokojnino.

Vsak voditelj ima pravico do prostega stanovanja, obstoječega iz treh sob in potrebnih pritliklin. Ako pa ni prostega stanovanja, mora plačati občina, broječa do 5000 stanovancev, 480 K stanarine, a občine z večjim številom prebivalcev pa 600 K. Ostalo učiteljsko osebje pa, ki nima naturalnega stanovanja, dobiva letno 200 K aktivitetne v pokojnino nevtete doklade.

Suplenti, ki imajo zrelostno izpričevalo, dobe mesečno 75 K, a brez zrelostnega izpričevala pa 70 K.

Zakon, ki stopi 1. januarja l. 1905., v veljavo, ne dela nikake razlike med učiteljicami in učitelji, temveč tu velja pravilo: enake dolžnosti — enake pravice.

Zadnja regulacija učit. plač v Bukovini se je izvršila dne 31. maja l. 1898., in sicer je bila ureditev ta: Začasni učitelji so dobivali 720, 800—1000 K. Stalni podučitelji I. razred 900 K, II. razred 800 K po 50%. Stalni učitelji (po $\frac{1}{3}$) I. razred 1400 K, II. razred 1200 K in III. razred

1000 K, 6 petletnic po 100 K. — Najvišji dohodki so bili tedaj 2000 K. Funkcijske doklade: za 1 razred 60 K; za 2 razreda 120 K, za 3 razrede 200 K, za 4 razrede 260 K, za 5 razr. 300 K in za 6 razredov 340 K. Stanarina nadučiteljem v krajih z več kakor 2000 prebivalci 40%, drugače 30%. Stalni meščanski učitelji: plača I. razred 1800 K, II. razred 1600 K v vsakem razredu 50%, 6 petletnic po 160 K. Najvišji dohodek 2760 K. Meščanskošolski voditelji so imeli isto plačo kakor učitelji, stanarino isto kakor ljudskošolski voditelji in 200, — oziroma 400 K funkcijske doklade. —

Na vzhodu se svita! Napoči li kdaj tudi pri nas taka doba? Tovariši in tovarišice, posnemajmo bukovinsko učiteljstvo z geslom: V edinosti je moč! In končna bo zmagala naša!

Zborovanja „Saveza hrv. učiteljskih društava.“

(Dalje.)

Ne morem še nečesa zamolčati, kako namreč učeni higijeniški nasprotujejo samim sebi. Tako dokazujejo »per longum et latum«, da oni komadič kruha ali sira i. t. d., ki ga sne dete okolo poldneva, ovira v naslednjih dveh, oz. treh urah pouk, a v istem času svetujejo, da se daje otrokom koncem tretje ure pouka nekaj hrane, če hočemo, da po četrtturnem odmoru uspešno delamo v šoli!? Pri razdeljenem pouku škoduje jed v pavzi dveh do treh ur, a pri nerazdeljenem ne ovira niti koncem četrte ure. To je čudna doslednost!

Tako se naši higijeniški plašijo vročine in svetlobe popoldan, a vprašam jih, kdaj nam prija ta vročina?

To imamo, a to tudi ni redno, v rožniku, a zaradi teh nekaj popoldni vendar ne bomo zahtevali nerazdeljenega pouka. (Pri nas je drugače. Na Hrvaškem imajo julija že počitnice, a mi se julija in avgusta najbolj parimo v šoli. Opomba poročevalca.) A kar se tiče svetlobe, recimo za oblačnih dni, ve vsak dober učitelj, kako porabi čas tudi brez pisanja in knjige, pa zaradi tega se ni potreba higijeniški bati za oči naše mladine.

Tako tedaj vidimo, da niso higijeniški povsem pravični, ko se zaletavajo v dnevni šolski pouk, ker je tudi naš razdeljeni šolski pouk prilagoden točno higijenskim zahtevam. Ali ne pazijo dandanes pri gradnji šol dosti na higijenske predpise? Ali nimamo v šoli telovadbe, prostih šolskih iger, izprehodov itd.? Pa kaj nam ponujajo higijeniški namesto našega razdeljenega šolskega pouka? Nič drugega kakor nepretrgan peturni pouk, ki ga slavni Virchov nazivlje zločin z ozirom na deco, pa jaz ga z istim imenom imenujem tudi z ozirom na učitelje. Jaz bi v resnici rad videl učitelja, ki bi mogel uspešno delati nepretrgano vseh pet ur. Ta bi gotovo moral imeti železna pljuča.

Ali g. dr. Cenkić in njegova stranka nas tolaži s kratkimi metodiškimi enotami in z neprestanimi pavzami. Ne znam, kaj bi na ta obetanja odgovoril, dovolite tedaj, da vprašam cenjene branitelje nerazdeljenega pouka: Kakšno bo metodiško delo v polurnih enotah n. pr. v višjih razredih osobito v višji ljudski šoli? Koliko časa bi trajal resnični pouk pri vseh teh pavzah? Tukaj spominjam na svoj točni račun o izgubi končnih ur, pa ta, ki se potrudi sešteti vse Cenkićeve pavze, takoj zavrže peturni nerazdeljni pouk ne samo z ozirom na higijeniške razloge, še bolj pa z ozirom na to, ker bi taka šola grdo znižala ljudsko prosveto naroda!

Opazujem nadalje, da niso ne socialni pa tudi ne etični razlogi mojega prijatelja dr. Cenkića neovržni, niti ni resnica, da hoče narod imeti od šole, kakor on želi, pravih koristi. Pa zakaj ne? Mi znamo, da pripada 90% našega naroda kmetiškemu stanu. Seljaki potrebujejo pomoči odrasle dece samo v težjih kmetiških opravilih, n. pr. o prvem in drugem kopianju in o trganju koruze. Žetva pride itak na začetek velikih šolskih počitnic. A kako naj tedaj dete pomaga roditeljem? Čujte!

Deti pride, recimo, eno uro po poldnevu domov. Nato se mora malo odpočiti, pojediti košček kruha, sira, slanine ali kar ima še drugega, in tako preideta dve uri. Potem se napoti k roditeljem na delo, na polje, ki je oddaljeno od vasi časih tudi po eno uro. A kaj dela potem? To, kar dela vobče mladina brez nadzorstva. Ona se zabava, inogoče stori marsikatero nedopustnosti, ter se priklopi staršem šole, ko se vračajo domov. Glejte torej to hvaljeno pomoč mladine, a računajte sami, kako napreduje morala take dece!

Govoril sem o tej stvari s svojimi sremškimi seljaki, osobito z onimi iz Nikice, pa so mi vsi rekli, da bi bila taka šola zanje veliko zlo, ker bi jim otroci ostali popoldan brez nadzorstva, a šola bi jim vzela četrtek, kadar računajo na otroško pomoč. Govore pa ti moji seljaki tudi resnico. Ako uvedemo nerazdeljeni čas pouka, bi moral biti obisk šole najtočnejši, a seljaki bi izgubili še četrtek, pa tudi vsako možnost, da jim učitelj v posebnih prilikah otroka kak dan pusti iz šole. Če hočemo tedaj pomagati našemu seljaku, ostanimo pri svojem starem razdeljenem pouku!

No, ker smo že pri tem, moram tudi to opomniti, kako se higijeniški, samo da proderejo s svojo idejo, ne boje, če vrinejo po peturnem neprestanem pouku tudi najtežja kmetiška dela otrokom. To se mi zdi čudno in rad bi znal, kako se to strinja s higijeniškimi razlogi, ki hočejo na vsak način, da se mladi organizem jači in razvija brez zapreke. Priporočam toplo to svojo pripombo v razmišljanje svojemu protivniku, a obenem prosim vse higijeniške sveta, da naj bodo milosrčni z mladino, pa da je naj ne mučijo s posli, ki jim ni dorasla. (Tako jel Odoبرانanje.)

Čestiti predgovornik misli, da bo pri nerazdeljenem času pouka poset šole bolji, ker bi bili roditelji in otroci zadovoljni s šolo. Jaz v vsa ta obetanja ne verujem, ker bi to trebalo dokazati v praksi.

Iz vsega se vidi, slavna skupščina, da so vsi razlogi, ki se navajajo za nerazdeljeni čas pouka jako problematični, tudi sem jih jaz vrstoma dovolj oslabil in ovrgel. Trde zidove svojega cenjenega protivnika sem s svojimi pedagoško-socialnimi težkimi topovi dobro porušil, pa hočem uničiti še eden odločni napad, in ta znamenita trdnjava bo v mojih rokah. Preden ta napad strateški izvedem, moram še nekaj vprašati in to je: Komu bo koristil ta nerazdeljeni pouk? Učitelja ne reši preobloženja, temveč nasprotno mu še poveča težko breme učiteljsko; otroka preobloži še bolj in ga ovira z neprestanim peturnim delom v telesnem in duševnem razvitku; roditeljem ta šola nič ne koristi; e, pa kdo se naj tedaj bori za to poldnevno šolo?

Jaz sem to vprašanje proučeval vestno kakor tudi moj prijatelj dr. Cenkić, a sem prišel kot pedagog do povsem protivnih rezultatov kakor so njegovi. Opazil sem ob priliki teh študij, da dopoldnevno šolo najžilavnejše zahtevajo in branijo učitelji po mestih in velikih krajih, ki bi se radi otresli na ta način popoldnevnega dela zaradi svojih osebnih koristi. Taki učitelji hočejo na vsak način odpraviti po-

poldnevni pouk, da se morejo brezbrizno vdati privatnemu delu.

Eni bi se potem bavili s privatnim poukom, drugi bi šli v pisarne odvetnikov in različnih društev, tretji bi kaj pisali ter se bavili s književnim poslom itd. V tem grmu tedaj tiči zajec. Ali pri nas na Hrvaškem ni dosti takih učiteljev, pa mislim, da bi bilo neopravičeno, da zaradi interesa neznatne manjšine rušimo svojo vsednevno šolo. Pri nas je namreč večina kmetiškega učiteljstva, ki ne rabi teh popoldnevov, pa kakor se vsi učitelji ne bavijo in tudi ne morejo baviti s književnostjo — da bi tudi po peturnem pouku ne bili sposobni baviti se s težkimi književnimi študijami — tedaj res ne vem, kaj bi naši učitelji delali vsak dan popoldne. Nekateri mislijo nadalje, da bi se učitelji ta čas mogli baviti s svojo ekonomijo. No, ta strašna učiteljska ekonomija sestoji iz koščka vrta, nekoliko čebelic, časih nekaj živalic itd., a to je itak posel za družico učiteljevo. Drugega dela na selih učitelj nima, a da se peča z ekonomijo, to je stara pesem, ker, kjer ni potrebnega kapitala, tam ni ekonomije, a naš učiteljski kapital je, hvala Bogu, tak, da z njim ne moremo ne živeti ne umreti, a kaj še, da bi ga vlagali v večja podjetja (Tako je! Vsestransko pritrjevanje.) (Konec.)

Društveni vestnik.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je imelo svoj redni letni občni zbor dne 19. novembra t. l. v St. Janžu pri Korenu.

V svojem otvoritvenem nagovoru je načelnik poudarjal, da ga jako veseli, ker se je tuokrajno učiteljstvo skoraj polnoštevilno zbralo. Pozdravlja nanovo v naš okraj prišedšega g. Tušaka, učitelja v Mozirju, ki je takoj javil svoj pristop v društvo.

Po prečitanju zapisnika zadnjega zborovanja se je isti odobril, nakar je zastopnik učiteljstva v okr. šol. svetu, g. Kelc, poročal o delovanju te korporacije. Obširno in jedrnato poročilo je jako ugajalo. Vsi navzoči (navzoče niso bile samo tri učne osebe) so soglasno pritrjevali govorniku ter njemu kakor tudi od okr. zastopa voljenemu nadučitelju g. Kocbeku soglasno izrekli zahvalo za trud in za vrlo zastopanje učiteljstva.

Nato je eden posetnikov sadne razstave v Radovljici poročal o tej kakor tudi o sadni razstavi v Düsseldorfu na Nemškem. Odkrito je izražal svoje nazore, hvalil dobre in grajal slabe lastnosti obeh razstav, ter podajal svoje misli o sadjereji sploh, osobito pa o sadjereji v našem okraju.

Gospod Kocbek je govoril o risanju po spominu in naravi. Razkazoval je množico risarij, ki jih je dobil od g. Tomašiča, nadučitelja v Trnjam pri Zagrebu, pa tudi risarije, ki so jih po tej metodi narisali učenci gornjegrajske šole, kjer so uvedli to metodo za poizkušnjo.

Vrlo zanimivo poročanje je zbudilo splošno zanimanje.

Tajnik je poročal o društvenem delovanju v minulem društvenem letu, blagajnik pa o računu. Društvo je imelo 67 K dohodkov in 60/32 K stroškov. Precej članov pa še ni plačalo letnine, oziroma ne popolnoma. Kje je vaš stanovski ponos? Trpke besede mi silijo v pero, pa rajši molčim, ker bi morda zopet bila kaka rahločuteča dušica razžaljena.

Volitev odbora ni izpremenila dosti. Soglasno so bili voljeni razen enega vsi stari odborniki.

Voljeni so bili sledeči gospodje: za načelnika Ivan Kelc, nadučitelj v Novi Štifti; za podpredsednika Franc Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu; za blagajnika Peter Wudler, nadučitelj na Ljubnem; za tajnika Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem gradu; za odbornika Ivan Klemenčič naduč. na Rečici, in Josip Terčak, nadučitelj v Ksaveriju

Prihodnje zborovanje se vrši meseca maja v Novi Štifti. Če bi pa slučajno bilo kaj posebnega med tem časom, se je pooblastilo načelnika, da skliče zborovanje tudi prej.

Književnost in umetnost.

Zvonček prinaša v zadnji letošnji številki to-le lepo vsebino: 1. Zvezda repatica. E. Gangl. Pesem. — 2. Božična povest. Ivo Danič. Romanca. — 3. Kočarjev Peter. Juraj Pangrac. Povest. — 4. Božično drevesce. Slika v barvotisku s pesemco. — 5. Stari konj. Mihael Levstik. Povest. — 6. Želja v pozni jeseni. Fran Zgur. Pesem. — 7. Ob tepežnici. Kmpoljski. Povest. — 8. V domovino! Ivo Trošt. Povest s podobo. — 9. Mlademu slovenskemu učenjaku v spomin. Lad. Ogorek. Življenjepis s podobo. — 10. Simon Gregorčič. Lad. Ogorek. Življenjepis s podobo. — 11. Na polhe! Kmpoljski. Povest. — 12. Bogastvo. E. Gangl. Povest. — 13. Pouk in zabava. Veseli hribček. A. Kosi. Uglasbena pesem. — Otok, ki izginja. — Smeh je zdrav. — Port Artur. — Japonski otoki. — Najnovejša avstrijska bojna ladja. — Za oči. — Draginja želv. — Najdebelejše drevo na svetu. — Rešitev. — 14. Ob sklepu petega letnika.

Narodne pesmi. Naučno ministrstvo namerava izdati zbirko vseh narodnih pesmi vseh avstrijskih narodov. V to svrhu je bilo dne 26. pret. m. pri naučnem ministrstvu prvo oficijalno posvetovanje, ki so se ga med drugimi udeležili koncertni vodja Hubad iz Ljubljane, vseučiliški profesor dr. Ive iz Gradca in vseuč. prof. dr. Štrekelj iz Gradca.

Jeseniška Straža je naslov listu, ki je začel izhajati v Kranju, da brani slovenski Port Artur — gorenjske Jesenice — pred grabljivimi rokami usiljivih Nemcev.

Narodno pesem v ljudsko šolo! Ko sem pred štirimi leti v posebnem, javnem naznanilu in v prošnji sporočil cenjenemu učiteljstvu, da namenjam izdati »Narodne pesmi za ljudsko šolo« in ko sem vabil v dotičnem pozivu na sodelovanje, se je oglašil znani mi tovariš g. —m— z nasvetom, češ, naj jaz slične zbirke ne izdam, ker dobimo v kratkem nove čitanke, ki bodo proizročile nove pesmarice in ker bi zbirka nar. pesmi ne zadostila, marveč samo ovirala izdajo večje, oziroma cele pesmarice.*) Nadalje je dotični gospod tudi nasvetoval, naj se sestavljanja take pesmarice vobče ne lotim jaz, marveč nekdo drugi, a jaz pa da naj dotičniku izročim svoje gradivo itd.

Ker mi je mnogo do tega, da se prenese lepa pesem potom šole med narod in ker sem uverjen, da je skrbno sestavljena pesmarica jako velikega pomena za pevski pouk v ljudski šoli, zato sem uvaževal nasvet g. —m— a ter čakal, da se loti kateri zmožnejših tovarišev te naloge, in sicer v smislu, nasvetovanem po g. —m—u. Toda čakal sem zaman! Tri leta so minula; dobili smo tudi zaželjene nove čitanke (kar jih ni izišlo že prej, n. pr. Josin-Gangl), in ker mi ni znano, se li kdo bavi z mislijo, izdati novo pesmarico ali ne, zato sem se vendarle lotil jaz navedene naloge, čeprav sem si bil svesti, da je tako začetje trudapolno, težavno, pa tudi nevhvaležno. Dobro vedoč, da tako važni nalogi nisem sam kos, sem si pridobil lepo število odličnih sodelavnikov, katerih imena pričajo, da je gradivo v pesmarici dobro, napevi lepi in prikladni besedilu. Omenjam samo te-le gospode: Emil Adamič, Hinko Druzovič, dr. Gust. Ipavic, Ferd. Juvanec, Domicijan in Fran Serajnik.

Delo sem torej zasnoval, opiraje se na nasvet g. —m— a in na podlagi čitank, ki so sedaj v rabi. Toda — glej ga spaka: Oni g. —m—, ki je bil pred par leti mnenja, da bi zbirka samih narodnih pesmi ne zadoščala in da je treba izdati pesmarico na podlagi šolskih čitank, je sedaj svoje nazore v tej reči izpremenil tako, da mu gre sedaj v prvi vrsti le za to, da narodni napevi ne dobe novega, modernega besedila.

*) Primeri »Uč. Tov.« 1. 1901, str. 57. in 58.!

Misli tovarišev o tem, se li naj obdrži pri narodnih pesmih, ki jih pojemo v ljudski šoli, prvotni tekst, ali se pa naj podloži melodiji drugo besedilo, so res različne, toda večina učiteljev je mnenja, da je pri petju glavna stvar melodija, ne pa besedilo in da jo v šoli prav lahko zamenjamo z drugim, namenu vzgajališča prikladnejšim tekstom. Besedilo, ki ga pojejo v šoli, mora imeti — kakor znano — ministrsko aprobacijo*), ne vem pa, če bi nam naučno ministrstvo potrdilo besedilo »Prelepa je cvancgarca«. In vendar je ta napev tako lep in melodiozen, da ga otroci v šoli kaj radi pojo, seveda na besedilo »Na hribu zelenem mi hiša stoji . . .«

Kar se tiče točke glede podlaganja drugih besed pod narodne napeve v ljudski šoli, naj navedem na tem mestu še nekoliko besed iz svojih »Opomb« k novi pesemski zbirki

»Mnogo se je pri nas že storilo za povzdigo narodne pesmi v ljudski šoli, a doseglo bi se gotovo še več, ko bi imeli vsi lepi narodni napevi tudi lepo, ali bolje rečeno, za šolsko mladino prikladno besedilo. A prav v tej točki narodne pesmi niso take, kakršnih bi si želel vzgojitelj mladine. Ne trdim, da so vse besede naših narodnih pesmi pohujšljive, poudarjam pa, da so te pesmi, kar se tiče njih besedila, za poučne, oziroma vzgojne namene iz večine neprimerne, ker imajo v sebi premalo vzgojnih momentov.

Ker torej pretežni večini narodnih pesmi z ozirom na njihovo neprikladno besedilo ne moremo odločiti v ljudski šoli mesta, in ker se je vrhutega še ozirati na znano pedagoško didaktično načelo, da bodi pouk v petju v najožji zvezi z drugimi šolskimi predmeti, zlasti z jezikovnim, zato sem se odločil, izbrati iz bogatega zaklada narodnih pesmi**) najboljše in najprimernejše napeve ter podložiti istim besedilo pesmi iz ljudskošolskih čitank, ki so sedaj v rabi. Otroci se seznanijo na tak način že v ljudski šoli z raznimi narodnimi melodijami, čeprav ne s prvotnim ali izvornim besedilom. Istega pa se lahko naši mladi ljudje poprimajo pozneje, ko stopijo iz šole — to se pravi: ako jim bodo ugajale narodne besede bolj, nego v šoli priučeni pesniški izdelki znanih in priznanih naših slovstvenikov.«

To je torej moje mnenje o tem. Ker pa seveda moje mnenje ni merodajno, zato naj navedem v tem oziru še besede nekega drugega gospoda — glasbenega veščaka — ki si je pridobil za povzdigo slov. narodnih pesmi že mnogo nevenljivih zaslug, namreč g. Fr. Gerbiča. Ta glasbenik, ki je med drugimi tudi prva dva zvezka moje pesmarice kritično pregledal, piše o tem doslovno:

»Da ste podložili narodnim napevom drugačno, t. j. moderno besedilo, je popolnoma prav, ker prvotno besedilo ni primerno za vzgojo v šoli. Napevi, komponirani po raznih skladateljih, v tej zbirki posnemajo karakteristiko narodnih napevov, zato mislim, da se bodo i ti mladini prikupili in da bo ta zbirka sploh dobro došla vsem učiteljem, ker je primerna svojem namenu in svrhi . . .«

Tako torej g. prof. Gerbič. Lahko bi navedel še ugodne sodbe drugih strokovnjakov, ki so imeli mojo zbirko v pregledu, a nočem, da se mi ne bo očitala samohvala. Toliko pa sem v pojasnilo stališča, ki ga v tej reči zastopam, moral omeniti.

Da sem se oziral v pesmarici, kolikor je bilo pač možno, tudi na celotno narodno pesem, t. j. tako, ki sestoji iz narodnega besedila in napeva, je jasno iz besed, ki stoje tudi v že zgoraj omenjenih »opombah«. Dotične vrstice slovejo:

»Zadnji, t. j. 4. del pesmarice, bo obsegal tudi lepo število onih narodnih pesmi, katerih i tekst dovoljuje, da se lahko uvedejo brez pomisleka v šolo. V tem zvezku, ki bode kaj pripraven za šolske slavnosti, bodem poskrbel napevom za nekoliko bolj distingvirano, moderno opremo. Stavke bode dvoglasen, izvečine pa triglasen.«

G. — m — trdi, da tiči vzrok, zakaj za svojo pesmarico nisem dobil takoj povoljnega števila naročnikov***) v dejstvu, »da nam še ni zamrl čut za pravo narodno pesem«. Jaz pa rečem: Ako se oglasi pri nas za kako delce izmed učiteljstva okolo 900 naročnikov, tedaj je to jasen dokaz, da je učiteljstvo o veliki važnosti narodnih napevov bolj prepričano nego pa o globokem pomenu besed »Prelepa je cvancgarca«, ki ima v prvi vrsti kulturno zgodovinski, ne pa vzgojni pomen.

*) Mogoče je sicer, da poje ta ali oni učitelj v šoli tudi druge pesmi, ki njih besedilo ni odobreno a raditega nima nobenih sitnosti. Toda znan je pregovor: Kjer ni tožnika, tam ni sodnika. Pis.

**) V zbirki sem uporabil tudi precej takih narodnih napevov, ki še niso bili dosedaj nikjer objavljeni. Pis.

***) Sedaj, ko to pišem, je obstoj podjetju zagotovljen, in v najkrajšem času izideta prva dva dela napominane pesemske zbirke. Pis.

Vprašanje, ali naj pojó v ljudski šoli na narodne napeve samo narodne besede, se ne bo tako hitro končno-veljavno rešilo: pretežna večina tovarišev bo — kakor sem že omenil — pro, drugi pa bodo zopet kontra. Vsekakor pa bi bila zanimiva o tem primerna debata, ki si je želi v zadnji številki uredništvo »Uč. Tov.«

Končno še to-le: Dasi je moja zbirka urejena po načelu »od lažjega do težjega«, vendar ni nikakšno navodilo, kako je gojiti v ljudski šoli pevski pouk. V tem oziru čaka važna naloga naša »Šolsko Matico«. Ta se loti — kakor mi je zatrjeval to nje predsednik ob ustnem razgovoru v letošnjih počitnicah — svoječasno tudi te naloge. Toliko pa se upam trditi že danes, da bo pisatelj dotičnega navodila za petje v ljudski šoli našel tudi v moji zbirki marsikatero zrnce, ki mu bo s pridom služilo.

V Središču, dne 2. decembra 1904.

Anton Kosi.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Za »Učiteljski konvikt« so darovali: g. Vaso Petričič, veletržec in posestnik v Ljubljani, 100 K; g. Anton Vilfan-Aleš, župan, gostilničar in posestnik na Ježici pri Ljubljani, 50 K; Karamučkarji 11 K; g. Alojzij Vodnik, kamnoseški mojster in posestnik v Ljubljani, 10 K; g. Jakob Zalaznik, pekovski mojster in posestnik v Ljubljani, 10 K; g. Viljem Martinak, c. kr. sodni nadsvetnik v Ljubljani, 6 K; g. Fran Pretnar, blagajnik Mestne hranilnice v Ljubljani, 6 K; g. Jakob Vodeb, c. kr. učit. profesor v Ljubljani, 5 K; g. Alojzij Gregorič, c. kr. poštni oficijal v Ljubljani, 5 K; g. Anton Orehek, c. kr. glavni davkar v Kranju, 5 K; g. Anton Zupan, gostilničar in mesar v Ljubljani, 5 K; preč. g. prelat Janez Rozman, kanonik in mestni župnik v Ljubljani, 5 K; g. Rajko Perušek, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani, 4 K; g. Josip Kaučič v Ljubljani, 4 K; g. Avgust Repič, sodarski mojster in posestnik v Ljubljani, 4 K; g. Friderik Žakelj, c. kr. šolski svetnik in gimn. profesor v Ljubljani, 3 K; g. dr. Valentin Korun, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani 1 K; g. Josip Celestina, c. kr. učit. prof. v p. v Ljubljani 3 K; g. Ivan Resman, načelnik žel. postaje, slovenski pisatelj i. dr. v Ljubljani, 40 K. Živeli učiteljski dobrotniki! Bog plati.

Učiteljski konvikt. Na pedagoškem večeru pri g. profesorju R. E. Peerzu zbrano učiteljstvo zložilo 8 K; gosp. Alojzij Škerl, c. kr. poštar v Sežani 2 K; g. K. Lapajne, trgovski pomočnik v Cerknici, nabral v veseli družbi pri g. Ivanu Strgulcu v Begunjah 5 K 28 h; g. Dragotin Zupančič, učitelj v Ptuj, nabral v veseli družbi 6 K; g. Janko Fras, učitelj v St. Vidu pri Ptuj, 1 K.

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Iz Celja in okolice kolekta št. 3. — Zadnje dni je poslal blagajnik v vsaki okraj na Primorsko po dve kolekte.

Čekovni promet učiteljskega konvikta. Letnina à 2 K za l. 1904: G. Josip Bozja, nadučitelj v pok. v Ljubljani; g. Rudolf Završnik, nadučitelj v Predvoru; g. Davorin Matko, nadučitelj v Toplicah; g. Karel Gregorc, učitelj v Toplicah; g. Fran Šorn, nadučitelj pri Sv. Lovrencu na Drav. polju; g. Karel Trost, nadučitelj v Št. Jerneju; g. Ivan Gantar, učitelj v Št. Jerneju; g. Valentin Burnik, nadučitelj v Metliki; g. Konrad Barle, učitelj v Metliki; g. Leopold Morela, učitelj v Metliki; gđc. Ana Podrekar, učiteljica v Metliki; gđc. Ivana Borštnik, učiteljica v Metliki; g. Janko Rudolf, nadučitelj v Št. Vidu; gđc. Marija Bole, učiteljica v Št. Vidu; g. Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu; g. Domicijan Serajnik, učitelj v Ormožu; gosp. Adolf Rozina, učitelj v Ormožu; gđc. Milena Lazar, učiteljica v Ormožu; g. Pavel Plesničar, nadučitelj v Marezigah pri Kopru; gđc. Angela Slavec, učiteljica v Marezigah; g. Mihael Kalan, nadučitelj v Št. Petru; gđc. Roza Jelenc, učiteljica v Št. Petru; g. Fran Merljak, nadučitelj v Batujah; g. Ognjeslav Groeßlinger, nadučitelj pri Dev. Marij v Puščavi; g. Ditmar Groeßlinger, učitelj pri Dev.

Mariji v Puščavi; g. Alojzij Macarol, učitelj v Šempolaji; gospod Anton Pavčič, nadučitelj v Kostanjevici, 2 krone letnine in 2 krone pa kot drugi obrok od povišane plače; gospa Viljeldina Josin, c. in kr. vadniška otroška vrtarica v Ljubljani; gospod Josip Žirovnik, nadučitelj v Gorjah; gđč. Terezija Strle, učiteljica v Gorjah; gđč. Fr. Kalmus, učiteljica v Gorjah; g. Fran Ciuha, nadučitelj v Mavčičah; gđč. Suzana Petrovčič, učiteljica v Smledniku; gospod Rajko Justin, nadučitelj v Vremah; gospa Marija Justin, učiteljica v Vremah; gospod Ivan Benedičič, nadučitelj v Škocjanu; gđč. Ana Zevnik, učiteljica v Škocjanu; gosp. Ivan Dremelj, učitelj na Polici; gosp. Josip Svetina, učitelj v Zaljni; g. Gregor Leonardis, učitelj-voditelj v Kubedu; gosp. Janez Pezdich, član c. kr. deželnega šolskega sveta in nadučitelj v Kranju; gosp. Ivan Juvanc, učitelj v Kranju; gosp. Vilibald Rus, učitelj v Kranju; gosp. Štefan Šiškovič, nadučitelj v Herpeljah; g. Pavel Borštnik, učitelj v Hinjah; gosp. Anton Sila, šolski vodja v Ajdovcu; g. Anton Cirman, nadučitelj v Dobrnichah; gđč. Marija Fajdiga, učiteljica v Dobrnichah; g. Mavro Tramšek, nadučitelj v Sromljah; gospa Ivana Tramšek, učiteljica v Sromljah; gđč. Ernestina Bradaška, učiteljica v Sromljah; g. Marija Matko, učiteljica v Sromljah; g. Ivan Magerl, šolski vodja v Svibnem; g. Anton Žagar, nadučitelj v Pletrovčah; gđč. Terezija Kovačič, učiteljica v Pletrovčah; gosp. Janko Garvas, nadučitelj v Fara-Vasi; g. Ivana Zupanec, učiteljica v Fara-Vasi; g. Tomo Petrovec, nadučitelj v Polhovem gradu; g. Amalija Slatner, učiteljica v Polhovem gradu; g. Marija Benedičič, učiteljica v Škocjanu; g. Josip Mithans, učitelj v Petrovčah.

Za učiteljski konvikt. V imenu odbora razpošilja društveni blagajnik te dni na vse slovenske hranilnice in posojilnice tako-le prošnjo: Slavno ravnateljstvo! Podpisano »Društvo za zgradbo učit. konvikta v Ljubljani« se zaupljivo obrača do slavnega ravnateljstva z vljudno prošnjo, da bi se slavnoisto ob delitvi letnih podpor spomniti blagovolilo tudi našega društva. Učiteljstvo bi si rado zgradilo svoj »Učiteljski konvikt«, kjer bi se vzgojevale osamljene in zapuščene učiteljske sirote in bile preskrbljene kot v ljubi očetovi hiši. Tekom desetih let, kar obstoji naše društvo, si je učiteljstvo zbralo do 20.000 K zgradbenega kapitala, ob svojih bornih plačah pa mu ni mogoče kmalu priti do zaželjenega cilja, ako ga pri tem ne podpirajo dobri njegovi prijatelji, med katerimi imamo tudi že mnogo naših posojilnic. Nekateri nas podpirajo z rednimi letnimi doneski na ta način, da vlagajo in obrestujejo dovoljene nam doneske pri lastni posojilnici na naše ime dotlej, da nam bo mogoče pričeti z zgradbo konvikta. Trdno se nadejamo, da nas bo tudi ondotna slavna posojilnica podpirati blagovolila, uvaževaje blagi namen našega društva, kakor tudi odvažno in vsestransko delovanje našega učiteljstva v pro speh našega naroda. »Društvo za zgradbo učit. konvikta v Ljubljani«. — Gg. tovariše prosimo, da opozore člane odborov posameznih hranilnic in posojilnic na to prošnjo, da ne ostane brezuspešna. Dobra beseda ob pravem času mnogo izdā.

Osebna vest. Za pomožno učiteljico na štirirazrednico v Trebnju je imenovana absolvirana učit. kandidatinja Marija Straus iz Ljubljane.

Bela žena. V Šelah pri Slov. gradu je umrl ondotni začasni voditelj Karel Job. — V Podlogu na Dolenjskem je umrl tamošnji nadučitelj Rozman. — V Ločniku na Goriškem je umrl tamkajšnji učitelj-voditelj Josip Kuntih. — Blagim, vrlim tovarišem, ki jim je tudi učiteljska beda pomagala v prerane grobove, naj sveti večna luč!

Štiridesetletnico učiteljevanja je praznoval dne 3. t. m. nadučitelj Jakob Marn na Viču pri Ljubljani. Hvaležni občani so čislannemu slavljencu priredili ob tej priliki lepo slovesnost. Vrlemu tovarišu naše čestitke!

Magistratni sluga ali pomožni učitelj v Ljubljani — kaj je boljše? Mestni magistrat v Ljubljani razpisuje ravnokar dve službi magistratnih slug prve, eventualno tudi dve službi druge in tretje plačilne vrste. Magistratni slugi I. vrste imajo letne plače 1100 K, slugi II. vrste plače po 1000 K,

slugi III. vrste pa letne plače po 900 K. Vrhutega imajo vsi slugi pravico do dejalnostne doklade v znesku 10% svoje plače, do službene obleke in pa do dveh v pokojnino vštvenih petletnic po 100 K. Pomožni učitelji pa imajo 800 K plače in punktum! Ker je torej vsak sluga III. vrste bolje plačan kot vsak namestni učitelj, oziroma vsaka namestna učiteljica, ker imata zadnje imenovana namesto službene obleke in stanarine vse polno drugih dobrot (prijaznega nadzornika, formularne stopnje, dnevnik, korekture itd.), je odgovor na gornje vprašanje jako lahak!

Udeležba učiteljev pri sadni razstavi v Radovljici je bila takšna, kakršne je bilo pričakovati po znani izjavi načelnika ondotne kmet. podružnice o učiteljih. Sadja ni razstavil nihče izmed učiteljev, dasi so ga celo oddali za zbirko sadja, ki je šla v sadno razstavo v Düsseldorf. Samo g. nadučitelju Rantu z Dobrave pri Ljubljani se je primerno zdelo to storiti. Morebiti ni bral našega lista z dne 10. septembra ali pa je imel druge namene.

K članku „Nova stranka“. Ta članek, objavljen v zadnji naši številki, je zadel naše prijatelje pri »Slovenec« prav do možganov. Ker nanj stvarno ne morejo odgovarjati, se opirajo na tiskarskega škrata, ki jim je v tem slučaju prav dobrodošel. Dotičnih pogreškov menda ni treba posebej popravljati, zakaj znano je, na se je zval dotični francoski politik Proudhon in ne Poudhon in da imamo politično delovanje in ministrstvo ter glagol rehabilitirati. »Duhoviti« pripombi ali onemoglemu odgovoru »Slovenca« z dne 3. t. m. dostavljamo le skromno prošnjo, da naj s številkami dokaže našo »laž«, ko smo trdili, da stoji za nami vse slovensko učiteljstvo. Ako nam ne dokaže s številom članov-učiteljev »Slomškove zveze«, da nismo pisali resnice, ostane »Slovenec« to, kar je bil — politično-kričavi lažnik!

Krajni šolski svet v Trziču na Gorenjskem je dovolil tamkajšnjemu učiteljstvu draginjske doklade. Vsi učitelji III. in IV. plačilne vrste in pomožni učitelji dobivajo do regulacije učiteljskih plač po 100 K na leto, učiteljice pa po 50 K. To je lepo in hvale vredno, samo škoda, da so napravili razliko med učitelji in učiteljicami.

Na učiteljišču v Kopru je uvedel — kakor čujemo — tamkajšnji g. ravnatelj nov neobligaten predmet ročne spretnosti. S tem je ravnatelj nekaj popolnil, imel lep namen, in glej — učitelj (okr. šol. nadzornik laških ljudskih šol) ne zna drugega jezika nego samo blaženo laščino. Zadržitega se vrši pouk v laškem jeziku, in dijaki, nevešči laščine, se ga ne morejo udeleževati. To je res lep okr. nadzornik, ki ne zna ne slovenščine ne nemščine, marveč edino le laško! Take ljudi nastavljajo na take službe. Res, mogoče le v deželah neverjetnosti!

„Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici je otvorila trgovino s papirjem, šolskimi in pisarniškimi potrebščinami, časopisi itd.

Vse potrebne šolske tiskovine je dobiti tudi v tiskarni Klein in drug, Ljubljana, Špitalske ulice št. 5, I. nadstropje. Lastnica tiskarne, gospa Terezija Kleinova, znana dobrotnica šolskih otrok, se bo potrudila, da ustreže učiteljstvu kar najbolj mogoče. Tudi bo darovala primerne odstotke za »Učiteljski konvikt«.

Listnica uredništva.

Prijatelj narodne pesmi. Čudno je Vaše naziranje! Potemtakem bi morali dati vsak spis, preden ga priobčimo, v recenzijo vsem ljudem, pa bi še ne dobili zagotovila, da ustreza vsakemu. Pustite nam saj malo svobode, saj vendar nismo hlapci! Morda ste že prišli do spoznanja, da smo nasproti svojim somišljenikom in naročnikom kar naj bolj lojalni. Zakaj ne pišete in ne ovržete tega, kar dokazuje drugi? Ako ne pobijete dokaza, ne more obveljati Vaš, ako ga ne poznamo! Naravnost predrzno pa je, če zahtevate, naj izdajamo svoje sotrudnike. Če bi prišli s tako zahtevo k nam, bi Vam pokazali vrata. Ako hočete občeovati z nami, morate pred vsem vedeti, da imate opraviti z dostojnimi in poštenimi ljudmi, a ne s klepetavimi babami! To si zapomnite!

Brezimnikom. Kdor nam ne naznani svojega imena, ga ne upoštevamo. Izza urednikovega hrbta je lahko zabavljanje in ščuvanje, samo da je vse tako junaštvo bolj zajetje nature. Nekateri nam pošiljajo svoje „nazore“ celo s posredovanjem drugih oseb, kar je posebno odločno. Naš posel prihaja čedalje lepši!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1467.

Kranjsko.

V litijskem okraju se razpisujejo sledeče službe v stalno nameščenje:

- voditeljski in učni mesti na enorazrednicah v Hotiču in v Kolovratu;
- učno mesto učitelja na petrazrednici v Toplicah pri Zagorju;
- učno mesto učitelja na štirirazrednici v Šmartnem pri Litiji;
- učno mesto na trirazrednici v Zatičini.

Opomni se tudi, da dobi učitelj na šoli v Toplicah brezplačno stanovanje, obstoječe iz ene sobe in kuhinje. Tudi se bo oziralo, ker sta ljudski šoli v Šmartnem in v Toplicah združeni z obrtno-nadaljevalnima šolama, v prvi vrsti na prosilce, ki so že poučevali na takih šolah.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo dokazati z državno zdravniškim izpričevalom, da imajo popolno sposobnost za šolsko službo.

Prošnje se imajo vložiti tuuradno do 30. decembra t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, 24. novembra 1904.

Št. 2827.

Na trirazredni ljudski šoli v Košani se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 4. januarja 1905.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 3. decembra 1904.

Št. 634.

Štajersko.

Na enorazredni ljudski šoli v Sele-Vrhah (blizu Slovenjegrada) je popolniti mesto učitelja in šol. vodje z dohodki po III. krajnem razredu in z lepim prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje se imajo vložiti postavnim službenim potom do 31. decembra 1904 pri krajnem šolskem svetu Sele-Vrhe, pošta Slovenjegradec.

Godbe sposobni prosilci imajo prednost.

Okrajni šolski svet Slovenjegradec, dne 28. novembra 1904.

Št. 641.

Na sedaj šestrazredni ljudski šoli v Šoštanju se bode do Velike noči 1905 namestila učiteljska služba z dohodki po II. krajnem razredu.

Pravilno opremljene prošnje za to službo je vlagati po službenem potu pri krajnem šolskem svetu v Šoštanju do 31. decembra 1904.

Okrajni šolski svet Šoštanj, dne 23. novembra 1904.

Št. 456.

Na šestrazredni ljudski šoli v Sevnici je stalno popolniti mesto učitelja oziroma učiteljice z dohodki II. plačilnega razreda.

Prošnje za to službo je vlagati po službenem potu pri krajnem šolskem svetu v Sevnici do 13. grudnia 1904.

Okrajni šolski svet v Sevnici, dne 16. listopada 1904.

Št. 2565.

Goriško.

V šolskem okraju goriške okolice se razpisuje v definitivno nameščenje:

- mesto nadučitelja na dvorazredni ljudski šoli v Biljah;
- mesto potovalnega učitelja za Banjšice-Vrh ter za Podlako-Dol. Lokovec;
- mesto učitelja-voditelja na enorazrednih ljudskih šolah v Gaberju pri Šmarjah, Dol. Vrtovinu, na Ligu, v Lokovcu, Lokvah in Plaveh;

4. mesto učitelja na trirazrednicah v Sv. Križu, Renčah, Rihembergu, Solkanu;

5. mesto učiteljice na štirirazrednici v Dornbergu, na trirazrednicah v Kanalu in Mirnu ter na dvorazrednicah na Dolu, v Grgarju, Kamnjah, Ozeljanu in Ročinju.

S temi službami spojeni prejemki so določeni v postavi z dne 6. oktobra 1900, dež. zak. št. 26, in z dne 21. decembra 1901, dež. zak. št. 44.

Potovalna učitelja dobivata tudi potnino, in sicer prvi 300 K, drugi 260 K na leto.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje v teku šestih tednov po tretjem razglasu natečaja v uradnem listu pri dotičnih krajnih šol. svetih.

C. kr. okrajni šolski svet v Gorici, 25. novembra 1904.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak **četrtak** od 11.—12. ure dopoldne in vsako **soboto** od 5.—¹/₂ 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem **hranilnih vlog** po 4%, oddaja **posojil na osebni kredit** po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober **porok (in plačnik)**, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predzamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 10 h za dopošiljatev rešitve.

Vsaki 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Zaloška cesta št. 5.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Zahtevajte

cenike

za po najnovjših predpisih izdelane

šolske zvezke

pri

Iv. Bonaču v Ljubljani.

Istotam se dobivajo tudi vse šolske potrebščine.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatev naj se pošiljajo franco. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, ¹/₃ strani 10 K, ¹/₄ strani 8 K, ¹/₈ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.